

IN MEMORIAM DR. BUDAI LÁSZLÓ

Búcsú a tanítványok nevében

Rendkívüli ember volt Budai professzor úr. Rendkívüli volt életútja, tevékenysége: a tanáré, a kutatóé, a tankönyvíróé, a nyelvészé, az egyetemi oktatóé.

Az Egri Tanárképző Főiskolán ő volt a legfontosabb tanárunk. Kezdetől fogva nagyon tiszteltük őt, s csak felnőttként értettük meg, hogy miért: mert ő is tisztelt minket; tisztelte bennünk az embert. A diákság szigorú ítész, csak makulátlan jellemű emberek lehetnek kiválasztottjai, olyanok, akikre felnézhet, akik példaképeikké válhatnak, akikhez mindenkor igazodni merhet. Ilyen TANÁR volt Budai tanár úr.

Élénken emlékszem, amikor a folyosón találkoztunk vele, tisztelettel vegyes félelemmel köszöntöttük Őt. Valami áradt belőle, amit akkor ifjú fejjel nem tudtunk megfogalmazni, és csak később értettük meg. Ez a tekintély volt, ami nem tanulható, nem erőszakolható ki, nem függ az ember külső megjelenésétől, hangerejétől, hatalmától, hanem az egyéniségében rejlik. Belőle sugárzott. Őszintén tiszteltük őt. Lenyűgöző tudását, és csak az igazi nagy emberekre jellemző közvetlenségét, szerénységét, minden modorosság nélküli személyiségét. Tiszteltük, de még inkább szerettük őt. Reméljük, ezt ő is érezte.

Megmagyarázhatatlan nyugalom, csendes derű vette körül, a közelében biztonságban érezhette magát az ember. Igazságosság és minden ember felé egyaránt megnyilvánuló megértés jellemezte. Véleményét soha nem erőszakolta másokra. Eszrevételei, tanácsai mögött nagy szakmai tudás, pedagógiai tapasztalat és emberi bölcsesség húzódott – ezért volt hiteles minden megnyilvánulása. Nem tűrt el semmilyen lazaságot. Tisztelte a célt, tisztelte a munkát, a kollégáit és a hallgatóit, tisztelte az elődöket.

Személyének és szellemiségének nagysága és persze elválaszthatatlan társainak, a nyelvtudománynak és a nyelvpedagógiának állandó jelenléte olyan munkák megírására ösztönözték, amelyek megkerülhetetlenek a hazai idegennyelv-oktatásban. Könyvei alapvető tananyagok az idegen nyelvi tanárképzésben, az alkalmazott nyelvészeti, nyelvpedagógiai, illetve a pedagógiai programokban, fordítói képzésben és a doktori iskolákban – pótolhatatlanok mind a nyelvtanárok, mind a tanárképzésben résztvevők számára.

Közismert, már-már legendás volt a munkaszeretete és a munkabírása, több mint 80 könyvet, több száz cikket és tanulmányt írt, számtalan előadást tartott hazai és külföldi egyetemeken.

Kifogyhatatlan volt a bölcsességekből, s mindnyájunkat lenyűgözött páratlan műveltségével, szellemének szabad szárnyalásával, gondolatainak eredetiségével és egyéniségének sokszínűségével. Tőle tanultuk a nyelvtanítás pedagógiáját, s azt, hogy a sikeres nyelvtanulás-nyelvtanítás kulcsa a tanár személyében rejlik.

Örök útravalót adott nekünk.

Mindig is a dolgok hasznossága érdekelte. „A magamfajta ember – ha már számolgat valamit – azon morfondírozik, hogy vajon hány vagonba férnének bele megjelent könyveinek példányai, s vajon hány ezer emberhez jutottak el, hány embernek segítettek a tanulásban.”

Az egyik vele folytatott beszélgetésben mondta:

„Nem kell persze szégyellni, ha valaki vitte valamire, de nem ez a lényeg, hanem az, hogy az élet valamely posztján mennyire dolgoz, hasznos, becsületes emberként tud helyt állni. Az én személyes sorsomat nagyban meghatározta Pókász tanár úr korai halála. Sohasem lettem volna nyelvész, ha nem hagy itt bennünket. Rajztanár lettem

volna... Arra is határozottan emlékszem, hogy melyik volt az a három szó, amellyel Bolvári tanár úr befejezte hozzánk intézett búcsúbeszédét... Ha csak ezt a három szót vésték volna az emlékezetembe a jászapáti gimnáziumban, akkor már érdemes volt idejárni. Bolvári tanár úr hozzánk intézett utolsó szavai ezek voltak: Isten, haza, becsület.”

Különös kegyben részesített minket a sors, hogy Budai professzor úr tanítványai lehettünk, hogy tanított minket, tanulhattunk tőle – tanárok és diákok egyaránt – hazánk különböző egyetemein és oktatási intézményeiben.

Tanítványai vallják róla:

„Csak a legnagyobb tisztelettel, elismeréssel gondolok rá. Nem is tudom, vannak-e még olyan pedagógusok, mint ő volt! Szegényebb lett a világ a távozásával!”

„Nagy tudású, korrekt, emberséges tanár. Végtelenül bölcs [...] ő maga az egyetem, maga a TUDÁS.”

„Magyarországon egyedülálló!”

Budai tanár úr halála mindenkit lesújtott, de némi lelki békét ad annak a tudata, hogy oly sok nemzedéknek nyújthatta át humánumát, tudását, erkölcsi tartását, szakmai igényességét, hazája és lakóhelye szeretetét.

Emlékeinkben megőrizzük a felejthetetlen egyéniséget, a mosolygós, mindig barátságos tekintetet. Hálás szívvel emlékezünk Rá mindannyian, akiket tanított. Emlékét örökre a szívünkbe zárjuk, s továbbvisszük tanításait, intelmeit és ápoljuk szellemi hagyatékát.

Isten nyugosztalja, drága TANÁR ÚR!

Egyik legkedvesebb költője, Arany János soraival búcsúzom a tanítványok nevében:

*Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élete kincsét, ámbár napja múlt,
Hanem lezárva ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomul,
Mely fennmarad és nőttön nő tiszta fénye,
Amint időben, térben távozik,
Melyhez tekint fel az utód erénye:
óhajt, remél, hisz és imádkozik.*

Molnár Erzsébet